

Taboꝛ

BOG - NAROD - DOMOVINA

1984

EL FORTIN

1-2

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Lic. Ivan Korošec, upravnik Božo šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 246.391.

NAROČNINA: Argentina 60 arg. pesov, Južna Amerika: 10 dolarjev; Evropa - Australija: 12 dolarjev; letalsko 15 dolarjev, za vse države.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, (1655), J. L. Suárez — Bs. As., Argentina. Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Kdor je v letih preizkušnje, ko so rdeči zločinci prav v času tuje okupacije sprožili krvavo revolucijo, korakal v vrstah dične slovenske domobranske vojske, bo preko mučeniškega groba izdanih živel večno v spominu rodov, ki pridejo; zakaj vsemu svobodoljubnemu človeštvu za zelede je o pravem času korakal v boj za Boga - Narod - Domovino.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Enero-Febrero 1984

BUENOS AIRES

Januar-Februar 1984

¡Los derechos humanos para todos!

Al término del año 1983 se alzan en la República Argentina las voces solicitando los derechos humanos para los desaparecidos.

Sin querer nos hemos acordado, ante tales solicitudes, de todos los desaparecidos en nuestra patria Eslovenia durante la ocupación y los que no desaparecieron por las acciones de las fuerzas enemigas ocupantes, sino que cayeron víctimas del Frente de liberación.

Los pecados de Kočevje, Teharje, Podutik y tantos otros lugares de matanzas colectivas, perpetradas por el PC esloveno (hoy en el poder), todavía esperan su reconocimiento y reparación. 12.000 Eslovenos muertos no tienen ni el derecho a la muerte. 12.000 Eslovenos han desaparecido como si nunca hubiesen vivido.

Tenemos la esperanza que la conciencia humana remuerda también a aquellos que la niegan. Esperamos que algún día también ellos reconsideren sus acciones y consulten con su conciencia sus actos y pronuncien su confiteor...

El año 1984 tiene que quedar inscripto como el año del examen de conciencia. Como humanos, Eslovenos y cristianos es nuestro deber hacerlo. Así se eliminarán las diferencias, se aminorarán enemistades y nos prepararemos para aquel día que tanto esperamos.

Somos humanos, por lo tanto ligados a nuestras debilidades e inclinaciones. Pero si dejamos la venganza en las manos y a la voluntad de Dios, entonces no nos alejaríamos de su enseñanza y mandamiento, si en el momento que estamos esperando, en el momento de confesión, tendremos bastante gracia y fuerza para ser capaces de perdonar. Nuestros muertos nos lo perdonarán!

¡A los requerimientos por los derechos humanos en la Argentina nos adherimos también nosotros con nuestra solicitud de los derechos humanos para los desaparecidos en Eslovenia! ¡No nos podemos imaginar que los derechos humanos rijan solo para una clase de desaparecidos, o que sean limitados por el tiempo! ¡Solicitamos solamente los derechos para todos y para siempre!

Človeške pravice za vse!

Ko stopamo v novo leto, leto 1984, imamo zopet priliko poslušati — v Argentini vsaj — nov val zahtev po človeških pravicah za vse preganjane in izginule.

Nehote nam pri tem pridejo na misel vsi oni, ki so bili preganjani, izginjali preko noči ali pa bili pomorjeni kar brez sodbe v času okupacije, toda ni jih pomoril okupator temveč Osvobodilna fronta.

Greh Kočevja, Teharij, Podutika in tolikih drugih morišč je še vedno nespovedan in neobžalovan. 12.000 mrtvih Slovencev nima niti pravice do smrti. 12.000 Slovencev je izginilo, kot da nikdar niso živeli.

Vendar upamo, da človeška vest grize in gloda tudi v onih, ki jo zanikujejo in se je otepajo. Upajmo, da se bodo tudi oni nekoč ustavili sami ob sebi, si pogledali v srca in odkrili v njih moč in milost, da spregovorijo: spovem se..., obžalujem...

Tudi leto 1984 naj bo zapisano kot leto spraševanja vesti. Kot ljudje, Slovenci in kristjani smo ga dolžni opraviti najprej sami s seboj, s svojo vestjo. To spraševanje vesti naj bi odpravilo razlike, ublažilo sovraštva, potolažilo razprtije in nas pripravilo na dan, ki ga pričakujemo.

Ljudje smo, vezani na svoje slabosti in nagnjenja. Če pa prepustimo maščevanje roki in volji božji, potem se ne bomo oddaljili od njegovega nauka in zapovedi, ako bomo v tistem trenutku, ki ga čakamo, v trenutku spovedi in kesanja nesli v sebi dovolj milosti in moči, da bomo zmožni odpuščenja. Naši mrtvi nam ne bodo zamerili!

Klicu po človekovih pravicah izginulih v Argentini se pridružujemo tudi mi z zahtevo po človekovih pravicah izginulih v Sloveniji! Ne moremo si namreč predstavljati, da človekove pravice veljajo samo za eno vrsto izginelih ali pa da so časovno omejene! Zahtevamo samo pravico za vse in ob vsakem času!

ZA ZGODOVINO

ZADNJI POSKUS

Spomladi leta 1943, ko se je britanska vlada že več ali manj odločila, da ustavi nadaljnjo pomoč četnikom Draže Mihajlovića, je ameriška vlada spričo visokega števila državljanov jugoslovanskega porekla še iskala neko kompromisno rešitev. Dokument, ki ga objavljamo v prevodu, bi lahko zato smatrali za zadnji poskus kraljeve vlade, da pridobi za svoje stališče vsaj vlado Združenih držav. Rezultat tega poskusa je danes seveda poznan. Netočnosti, nejasnosti in šibke točke tega dokumenta pa ne potrebujejo podčrtavanja.

Op. Zg. ref. TABOR ZDSPB

No.: 860H. 20/101

Washington, 16. aprila 1943.

Jugoslovanski odpravnik poslov dr. Vladimir Rybar,
pomočniku zunanjega ministra Združenih držav Adolfu A. Berle-u.

Spoštovani,

Med razgovorom, ki sva ga imela pred dvema tednoma na Zunanjem ministrstvu, ste izrazili željo, da bi prejeli nekaj dejstev o delovanju generala Mihajlovića in njegove vojske, kakor tudi ostalih tako-imenovanih partizanov.

V prilogi dodajam zgoščeno poročilo o dejstvih in dokumentih, ki ga je prejelo jugoslovansko veleposlaništvo, in katerega smatra za verodostojno.

Priloga.

Jugoslovansko veleposlaništvo Zunanjemu ministrstvu Z. D. A.
Washington, 14. aprila 1943.

Priloženo poročilo o značaju in obsegu gverilskega delovanja v Kraljevini Jugoslaviji sloni na dejstvih in dokumentih, katere jugoslovansko veleposlaništvo smatra za verodostojne, ker jih je skrbno preučilo. Jugoslovansko veleposlaništvo bo z veseljem navedlo vire vseh izjav.

IZVOR ČETNIKOV.

Gverilska vojna se je v Jugoslaviji pričela takoj, ko so sile Osi poteptale in razdelile državo leta 1941. Toda napadalcem ni uspelo do kraja razorožiti jugoslovanske vojske; nekatere edinice so se z vso opremo prebile v nedostopna gorska področja osrednje Srbije in Črne gore. Ameriški in tuji dopisniki, ki so se umaknili pred napredujočimi Nemci, so poročali, da so bili očividci urejenega umika celih odredov Jugoslovanske vojske v gore. Ti jugoslovanski vojaki so bili prvi, ki so začeli gverilsko vojno, in poleti 1941 je bilo njihovo delovanje že dobro razvito.

Vse od takrat pa se domoljubni Jugoslovani bodisi posamič, bodisi v skupinah pridružujejo tem odredom vojske ter z njimi ustanavljajo „čete“. Ti novi rekruti so ali možje, ki hočejo nadaljevati boj proti Osi, ali pa so begunci, ki so ušli preganjanju okupatorja. Vsi tisti, na primer, ki so ušli pokolom v Bosni in Hercegovini, so se pridružili „četam“ v Srbiji; oni, ki so pobegnili pred preganjanjem Nemcev in Italijanov v Sloveniji, so se pridružili „četam“ v Sloveniji; in slednjič, vsi tisti iz srednje Hrvatske, ki so ušli režimu Ustašev, so se pridružili skupinam v severni Bosni. V teh so bili domoljubni Hrvati, pa tudi Srbi iz srbskih naselbin, ki so kot otoki raztresene po Hrvatski. Najnovejša poročila pa govore tudi o močni organizaciji gverilskih skupin v Dalmaciji, organiziranih na osnovi „čet“, in ki so se, potem ko so se nekaj časa neodvisno borile proti sovražniku, zdaj pridružile osrednjemu poveljstvu generala Mihajlovića.

DVIG GENERALA MIHAJLOVIČA.

Te gverilske edinice so sestavljali vojaki, ki niso hoteli priznati poraza, pa tudi zagrenjeni in obupani možje, katerih družine so bile pomorjene in domovi uničeni. Ne bi pa se mogle te edinice dolgo obdržati celo v svojih raravnih gorskih utrdbah in bi jih sovražnik slednjič uničil, če ne bi bile sistematično organizirane v eno samo, združeno celoto.

Težko je reči, če je bil Draža Mihajlovič, takrat polkovnik, prvi, ki se je lotil te naloge. Če so bili drugi, ki so to poskušali, pa jim ni uspelo, je samo dokaz, kako težka je bila ta naloga. Vsekakor pa je Mihajloviču slednjič zaradi njegovih osebnih in vojaških sposobnosti uspelo, povezati te različne, raztresene in samostojne gverilske skupine v vsedrjavno organizacijo ter spremeniti njihov sporadičen in neorganiziran odpor v resnično narodno kampanjo proti Osi in njenim satelitom.

Mihajlovič se je za uresničitev tega cilja poslužil dveh sredstev: prvič svojega organizacijskega genija, ki mu je omogočil ustvariti vojaško strukturo najbolj primerno načinu bojevanja, v katerega so bile zapletene njegove edinice; in drugič, svoje sposobnosti, povezati ljudi, ki so se pridružili gverilskim odredom iz mnogih različnih razlogov, z nekim skupnim idealom. Zavest, da se bore proti sovražnikom svoje narodne neodvisnosti, da se bore za izgubljeno svobodo in za boljše bodočnost svoje domovine, jih povezuje pod praporom generala Mihajloviča na bojiščih Srbije, Bosne in Slovenije.

NJEGOVI CILJI.

General Mihajlovič je svojim možem od vsega začetka govoril, da jih bo vodil v boju za osvoboditev vse Jugoslavije in vseh njenih narodov; ne le enega samega dela države. Da je ta navidez logičen cilj našel splošno odobravanje, pa je bila potrebna spretnost in potrpljenje. Treba je namreč pomisliti, da so bile prve „čete“ sestavljene skoraj izključno iz Srbov, in da so bile srbske mase takrat pod močnim vtisom zločinov, ki so jih Ustaši zagrešili v Bosni. Nekatere Srbe so ti zločini tako pretresli, da so bili prepričani, da — kot zgodovinska posledica — ne bo nikdar več mogoče obnoviti zveze Srbov in Hrvatov. Toda polkovnik Mihajlovič je od vsega začetka napovedal, da bodo zgodovinske okoliščine obenem s praktičnimi potrebami in zdravilnim vplivom časa odstranile to razpoloženje in da bodo najdena sredstva, ki bodo peprečila, da bi se nekaj podobnega ponovilo v osvobodjeni in obnovljeni Jugoslaviji. V tem je bil daleč pred prevladujočim javnim mnenjem.

NJEVOVA POLITIČNA STALIŠČA.

Liberalna orientacija generala Mihajloviča je dobro poznana; ni pa hotel, da bi bil njegov boj vezan na ozke formule ene same politične skupine. Zato se je posvetoval z vidnimi strankarskimi predstavniki; toda kot z domoljubi, ne kot s politiki ter jim jasno povedal, da nima nobenih političnih ambicij ter da ga vodi samo čut dolžnosti kot vojaka in čut zvestobe do Kralja. S to lojalnostjo do Kralja pa je povezal svojo stvar s prevladujočimi

čustvi do družine, ki je zgodovinsko prva v narodu in iz katere so izšli mnogi narodni junaki. Ljudje v Jugoslaviji so celo bolj navezani na kraljevo družino, kot pa na monarhično obliko vlade. Do kakšne mere delijo ta čustva do Kralja tudi četniški vodniki, je razvidno iz dejstva, da je glavni svetovalec generala Mihajlovića pisec Dragiša Vasić, ki je imel nekoč važen položaj v Republikanski stranki.

Stališča generala Mihajlovića o družbeni in gospodarski bodočnosti države, za katere svobodo se bori s svojimi pripadniki, pa so najbolje razvidna iz sledečega telegrama:

„Od vsega začetka se s svojimi možmi borim za svobodno, demokratično in prenovljeno Jugoslavijo in proti duhu preteklosti. V svoji vojski sem zbral konstruktivne sile ljudi. Idealni cilj te vojske, poleg narodne svobode, pa je, da bi bodoče vlade Jugoslavije navdihovale in vodile velike ideje. Poudarjamo, da je bila socialna politika v Jugoslaviji negativna in nestalna. Zavedajoč se novega duha časov, smo pričeli boj za družbeno in narodno svobodo. Prizadevam si, da bi čimbolj točno tolmačil čustva ljudi, ki so z menoj in sem osebno oster nasprotnik kakršnekoli diktature.

Avgusta 1941 sem organiziral Osrednji Narodni odbor, katerega naloga je bila, preiskati vse politične napake prejšnjih vlad. Odbor je to svojo dolžnost opravil in začel preučevati vse probleme, katerih rešitev je potrebna za izboljšanje družbenega reda v Jugoslaviji. Odbor sestavljajo ljudje iz vseh delov države — Srbi, Hrvati in Slovenci.“

Celo nasprotniki generala Mihajlovića niso nikdar podvomili v neoporečnost njegovega preteklega vedenja, v njegovo skromnost, v odločnost njegovih prepričanj in v napredni značaj njegovih mnenj.

KAKO DELUJEJO ČETNIKI.

Generalu Mihajloviću je zaradi njegovih osebnih kvalifikacij uspelo razviti zelo podrobno organizacijo; in to kljub izredni učinkovitosti nemškega okupacijskega sistema. Njegova organizacija je tako podrobno izvedena, da lahko oskrbuje, prehranja in vzdržuje stike z bojnimi odredi celo v zemljepisno najbolj oddaljenih predelih Jugoslavije. To je brez dvoma najbolj izpopolnjena organizacija te vrste, kar jih je kdaj delovalo na Balkanu, saj uspeva v skoraj neverjetnih okoliščinah. Vzdržuje se že dve težki leti; brez stikov z zunanjim svetom, pod napadi močnih, divjaških sovražnikov, ki jo hočejo uničiti, in skoraj brez vsake zavezniške pomoči v orožju in hrani. Pod temi neugodnimi pogoji se Mihajlovićevi borci zapletajo v spopade s svoražnikom, izvršujejo različne vojaške aktivnosti, opravljajo sabotažna dejanja in, kadar je to potrebno, celo premeščajo glavno svoje moči z enega področja na drugo, ne da bi pri tem uničili njeno učinkovitost ali enotnost. Trenutno obstajajo četniški odredi v Dalmaciji, južni Srbiji, Sloveniji, Banatu in Črni gori, vsi pod vodstvom generala Mihajlovića. Približno

število borcev, ki jih ima na voljo, je 100.000; v primernem trenutku pa lahko zbere stotisoče.

POMOČ IZ SOSEDNIJH DRŽAV.

General Mihajlović priznava, da bo Jugoslavija v bodočnosti mogla uspevati samo kot članica neke mednarodne skupnosti, ki pa bo — po njegovem mnenju — toliko bolj vitalna in trdna, če bodo njeni člani od vsega začetka povezani v boju za svobodo. Zato je skušal v sosednjih državah najti elemente, ki bi se takoj pridružili boju proti Osi. Ta njegova prizadevanja so prinesla odgovore od Romunov, Bolgarov, Grkov in Albancev, vzpostavil pa je stike tudi s Poljaki in Čehi. Jugoslovanski Glavni stan v Cairu mu pomaga pri tej nalogi in v mnogih pogledih deluje pod direktnimi navodili generala.

OZADJE RIVALNEGA PARTIZANSKEGA GIBANJA.

Toda kako se je moglo zgoditi, kot je bilo poročano, da so se sile generala Mihajlovića v Jugoslaviji spopadle z drugimi narodnimi skupinami, ki se tudi bore proti Osi, in da je del zavezniškega javnega mnenja v tujini obsodil generala Mihajlovića kot izdajalca in to prav v trenutku, ko ga je tisk v državah Osi označil zasvojega glavnega sovražnika?

Za razumevanje tega položaja je treba razlikovati med različnimi dejavniki, ki so vmešani pri tem.

General Mihajlović je organiziral svoje gverilske odrede v vseh predelih države, ni pa mogel tega storiti povsod ob istem času. Okoliščine so prisilile nekatere izolirane skupine, da so se organizirale same od sebe, pogosto samo zato, ker niso mogle dobiti stika z generalom Mihajlovićem.

To velja zlasti za gverilske odrede v severozahodni Bosni in Hrvatski. Ti gverilci, ki so bili po večini kmetje ali prebivalci manjših trgov, so sprejeli vodstvo bolj izobraženih ljudi iz večjih mest; ljudi, ki so po večini prišli iz vrst mlade, levičarske inteligence.

KOMUNIZEM NI RAZŠIRJEN.

Kot v mnogih drugih evropskih državah, se je v predvojnih letih tudi v Jugoslaviji del meščanske mladine navduševal nad marksizmom in Sovjetsko zvezo. (Jugoslovanski) narod ni razdeljen na skupine, med katerimi bi nekatere imele podedovane družbene privilegije, ker nima plemstva. Skoraj vse mestno prebivalstvo je kmečkega izvora in zato vzdržuje vezi z rojstnim krajem in rodom. Kmečke množice pa niso nikdar nudile ugodnih tal za rast socialističnih idej, ker so navezane na zemljo in njeno pravično porazdelitev. (Po prvi svetovni vojni je bila izvedena široka agrarna reforma). Pa tudi mestni proletariat, skupine industrijskih in obratnih delavcev, ki tvorijo nepomemben del prebivalstva, so bile komunistične le tu in tam; in kjer je komunizem bil navzoč, je bil pogosto povezan z vseslovanskimi čustvi. Družbena zakonodaja v Jugoslaviji je bila izredno liberalna, četudi je bila uvedena šele pred dvajsetimi leti. Zato so politična gibanja v Jugoslaviji

navadno vodili drugi vzroki in ne želja po družbenih spremembah. V Sloveniji se je politično življenje vrtelo okrog močne klerikalne stranke; v Hrvatski je politična organizacija kmetov črpala svoje navdihe iz hrvatske narodne zavesti; medtem ko se je politika na srbskih področjih vezala na narodno zgodovino in na tiste sile v državi, ki so ji v času enega stoletja prinesle narodno in ustavno svobodo.

Jugoslovani vseh razredov so zato bili v času preteklih dvajsetih let v bistvu demokratični, tako po svojih prepričanjih, kot po načinu življenja, kljub političnim preobratom v Evropi in pojavu osebnih vlad v nekaterih državah. Zaradi nekaterih močno zapletenih vzrokov pa so ljudje v določenih predelih Jugoslavije v resnici pokazali občasno živahnejše razpoloženje za politični boj, ki pa je imel zelo malo skupnega s pravimi komunističnimi nazori. To se je dogajalo na primer v Črni gori, v srezu Užice in v samem Beogradu, kjer je temperament ljudi dinamičen, spremenljiv in nagnjen k izbruhom nezadovoljstva bolj kot pa drugod po državi.

NEUSPEH PARTIZANOV PRI SNOVANJU OSREDNJE ORGANIZACIJE.

Kadarkoli se je nekje v državi iz kateregakoli razloga pojavilo nezadovoljstvo ali jeza, so levičarski intelektualci skušali to izrabiti v svojo korist. Nekaj podobnega se je zgodilo z gverilskimi skupinami v sami Hrvatski. V teh skupinah so bili narodno zavedni Hrvati, ki so se umaknili režimu izdajalcev; Srbi, ki so bežali pred fanatičnimi hrvatskimi Ustaši in Židje, ki so bežali pred preganjanjem okupatorja. Kljub tem različnim in celo nasprotnim interesom so se zbrali pod gesli revolucionarnega socializma.

Samo dejstvo, da je v času dveh let na treh različnih krajih in v treh ločenih prilikah spodletel poizkus, ustvariti osrednjo partizansko organizacijo, dokazuje, da partizansko gibanje ni imelo iste široke zaslombe med ljudmi, kot jo je imel general Mihajlović. Osrednjo partizansko organizacijo so skušali osnovati v Užicu, v Črni gori in v Bihaću, v tem zaporedju. V vseh treh primerih so partizani izvedli splošna zborovanja, sprejeli resolucije in odločno nastopili proti vsaki opoziciji. Toda ljudje v vseh treh krajih so jih odklonili, čeprav so in še gojijo najtoplejša čustva do ruskih rojakov. Poleg tega so bili vsi ti trije poizkusi izvedeni v okrajih, kjer so tudi kmetje bolj kot kje drugje naklonjeni komunizmu in so pripravljeni boriti se pod rdečo zastavo. Tako so se — kot je zapisano v „Sivi knjigi“ Paveličevega režima — borili istočasno za Stalina in kralja Petra. Dokler namreč so partizanski vodniki zahtevali lojalnost do kralja in svojih ruskih zaveznikov, so jih ljudje podpirali, kakor hitro pa so skušali vsiliti komunizem, so jim ljudje jasno dokazali, da jim ni do uvožene revolucije.

ZUNANJE OKOLIŠČINE SPORA MED ČETNIKI IN PARTIZANI.

Strpnost in sodelovanje med partizani in četniki, ki sta nekoč obstajala, sta zdaj izginila in zamenjala sta ju zagrenjenost in sovražnost. Ta položaj se bo slednjič ali izboljšal z dobro voljo in s posvetovanji med zavezniškimi

vladami, ali pa bo — s časom — izginil sam po sebi in ne bo več važen. Toda obstaja tudi možnost, da bo globoko vplival na bodočnost države, če ne bo obravnavan z vso skrbjo.

Rešitev teh problemov je namreč le delno odvisna od jugoslovanskih narodov samih. Prav v toliki meri zavisi od tega, če bodo druge države članice Združenih narodov sprejele neko harmonijo med zunanjimi vplivnimi dejavniki kot del svojega programa za boljši in pravičnejši red na svetu.

Ta konflikt ima znotraj Jugoslavije popolnoma drugačno podobo kot izven nje. V Jugoslaviji ljudje sami presojujejo dejstva in se odločajo kot jim narekuje resnični položaj. Prenešen izven Jugoslavije — in tu je mnogo odvisno od tega, kako pravilno je tolmačen — pa lahko ta konflikt vodi do usodnega nerazumevanja vojnih naporov jugoslovanskega naroda med zavezniki; poleg tega pa lahko tudi kvarno vpliva na mnenje jugoslovanskega naroda o tem, kako zavezniki presojujejo njegov položaj.

TEŽAVEN POLOŽAJ GENERALA MIHAJLOVIĆA.

General Mihajlović je od vsega začetka z veseljem sprejel vse skupine, ki so se mu hotele pridružiti. Če je hotela neka specifična skupina ostati avtonomna, temu nikakor ni nasprotoval, ker se mu je zdelo najbolj važno dejstvo, da se bori proti skupnemu sovražniku. Takoj ko se je pojavil konflikt med partizani in njegovimi oddelki, je Mihajlović obvestil jugoslovansko vlado v Londonu s prošnjo, naj intervenira in ustavi spor. Vlado pa je pravtako obvestil, da ga ljudje iz mnogih krajev države prosijo, naj jih zaščiti pred novim valom terorizma. Ko pa intervencija jugoslovanske vlade ni prinesla nekih takojšnjih rezultatov, je bil general Mihajlović, tako se zdi, prisiljen izvesti potrebne akcije, ker bi sicer tvegala, da bi izgubil avtoriteto ne le nad lastnimi borci, temveč tudi nad ostalim prebivalstvom, kar bi oviralo nadaljni odpor jugoslovanskega prebivalstva.

Tako je prišlo do konflikta med gverilci pod komunističnim vodstvom in med onimi, ki jih vodijo jugoslovanski domoljubi. Toda nikjer se ni zgodilo, da bi komunistično prebivalstvo enega kraja napadlo sosede, ki so odklonili komunizem, in tudi ni bilo primerov, v katerih bi ena skupina likvidirala drugo.

ZLAGANE OBTOŽBE, DA JE GENERAL MIHAJLOVIĆ SODELOVAL Z OSJO.

Radijska postaja „Svobodna Jugoslavija“ in komunistični tisk v Ameriki obtožujeta generala Mihajlovića, da je v bojih proti partizanom in ustašem sodeloval z italijanskimi okupacijskimi silami. Teško si je predstavljati, da bi general Mihajlović, ki se je na osebno inicijativo in ob osebnih žrtvah postavil na čelo narodnega gibanja za osvoboditev Jugoslavije, storil karkoli, kar bi vrglo dvome na njegovo integriteto, in zaradi česar bi ga njegov narod mogel smatrati za izdajalca. Nekateri opazovalci, ki bi ga očitno radi branili, navajajo, da — tudi če bi te obtožbe bile točne — okoliščine v Jugoslaviji opravičujejo Mihajlovićevo sodelovanje

s sovražnikom, ker je način gverilskega bojevanja popolnoma drugačen od navadnega. (Glej n. pr. članek Seton-Watson-a v londonskem SPECTATORJU, 26. februar 1943.) Toda odločno je treba poudariti, da nikdar ni bilo takih stikov ali sodelovanja in da je general Mihajlović sam ponovno opozoril svojo vlado, da se bodo njegovi sovražniki poslužili vseh možnih sredstev, da bi oblatili njegov ugled. Obvestil je tudi svojo vlado, da v nobenem primeru ne bo paktiral s sovražniki, posebno ne z Nemci in Italijani, in da se bo boril do končne zmage. V najnovejšem telegramu označuje Mihajlović te obtožbe za absurdne. Telegram se glasi:

„Odredom pod mojim poveljstvom ni dovoljeno nikakršno sodelovanje z Italijani in okupatorji. Osvoboditev naroda in vstajenje Domovine sta edina cilja našega boja.“

Ta telegram je bil sprejet januarja 1943, naslednji pa marca:

„Na vsak način zavračajte vse lažne obtožbe in razložite ameriški javnosti resnični položaj, o katerem sem že poslal dovolj dokazov. Poslal bom tudi podrobno poročilo o naših dejavnostih v posameznih delih Jugoslavije.“

KDO VODI PARTIZANE.

Imena glavnih partizanskih voditeljev so bila v predvojni Jugoslaviji nepoznana. Dve imeni, Tito in Nagy, ki ju najpogosteje omenjajo, sta po vseh znakih sodeč delno ali popolnoma tuji. (Pod črto je tukaj navedeno: Josip Broz Tito, jugoslovanski oficir, vojaški voditelj partizanov. Nagy, najbrž Imre Nagy, madžarski politični voditelj in član madžarske komunistične partije... To seveda ne drži; mišljen je partizanski general Kosta Nadj. — Op. prev.) Druga imena so dvomljiva. Največkrat je omenjen Ribar in to je najbrž bivši prvi predsednik jugoslovanskega parlamenta. Ribarja so vselej smatrali za politika zmerno liberalnih idej, toda pred več kot desetimi leti se je umaknil iz političnega življenja zaradi starosti in bolezn. Njegov sin, dvajset do trideset let star, pa je aktivno sodeloval med beograjsko komunistično mladino. Kosta Popović (pravilno: Koča), tudi partizanski voditelj, je bil komunist, ki je bil pred nemško invazijo obtožen, da je prevedel francoski pamflet, kako v slučaju vojne opravljati sabotažna dejanja v vojski. Bora Marković, ki ga navajajo kot enega najbolj prominentnih partizanskih voditeljev, je istočasno obvestil (jugoslovansko) ambasado, da je vojni ujetnik v Italiji. Obstajajo razlogi za mišljenje, da je eden od ciljev partizanskega vodstva, pripraviti jugoslovansko ljudstvo, da zavzame svoje mesto kot sestavni del revolucionarne Evrope po vojni.

ZGREŠENA MNENJA O KONFLIKTU.

V tujini razlagajo konflikt med generalom Mihajlovićem in partizani na zelo različne načine: 1. kot srbsko-hrvatski konflikt; 2. kot srbski imperializem; 3. kot drugo špansko državljansko vojno, kjer reakcionarni elementi preganjajo liberalne; 4. kot oviro prizadevanj za socialno in revolucio-

narno organizacijo Evrope in ostalega sveta. Spričo teh nejasnih tolmačenj je zato popolnoma naravno, da poveljnika četnikov označujejo za srbskega nacionalista, imperialista, reakcionarja in fašista.

Razlago konflikta kot spor med Srbi in Hrvati je mogoče ovreči tako z različnimi proklamacijami, ki govore o boju generala Mihajlovića, kakor tudi z dejstvom, da ima polno podporo jugoslovanske vlade v Londonu, v kateri so tudi hrvatski ministri, in slednjič z dejstvom, da ga v Jugoslaviji podpirajo gverilci v Sloveniji in hrvatski Dalmaciji.

JUGOSLAVIJA IN BODOČNOST.

V vprašanju socialnih reform in drugih notranjih sprememb sodi general Mihajlović, da ljudje nimajo možnosti svobodne in demokratične izbire bodočega življenja, dokler je država pod sovražno okupacijo. Tudi, če naj bi Jugoslovani postali del Evrope, organizirane po mednarodnih revolucionarnih načelih, morajo o tem odločiti sami šele, ko bodo spet svobodni. Jugoslovani, ki se zdaj bore proti Osi, so prijeli za orožje, da bi lahko svobodno odločali o svojem bodočem načinu življenja in jim nikakor ni do tega, da bi jim bil vsiljen nek nov način življenja, medtem ko se še borijo proti svojim zatiralcem.

ŠTEVILNA SREDIŠČA ODPORA.

Gverilska vojna, ki jo že leto in pol vodi jugoslovanska vojska, ima več različnih zarišč. Med boji, ki so preteklo jesen potekali v Srbiji, je padlo 10.000 Nemcev; toda srbsko prebivalstvo je ta uspeh plačalo s svojo krvjo. General Mihajlović je sporočil, da je bilo med nemško kazensko ekspedicijo ubitih 78.000 oseb. Več kot 120 vasi je bilo požganih in porušenih do tal, medtem ko so nemška bombna letala štuka bombardirala mesta Šabac, Gornji Milanovac, Rudnik, Kraljevo, Užice in Čačak. V to obdobje spada tudi dobro poznani pokol v Kragujevcu, kjer so bili pomorjeni gimnazijci v starosti od 15 do 18 let in okrog 6.000 mož iz okolice. Toda kljub tem nesrečam ljudje ne omahujejo in se upirajo okupatorju, medtem ko se je moštvo jugoslovanske vojske umaknilo v gore Sandžaka in Črne gore.

Lansko pomlad so se vršili boji proti Italijanom v Črni gori. Kasneje so bili prenešeni v Hercegovino, vzhodno Bosno in nato v zahodno Bosno. Zaradi teh bojev so se Italijani umaknili v mestne garnizone, Nemci so odšli iz Bosne in Hercegovine, več tisoč Italijanov, Nemcev in Ustašev pa je bilo pokončanih. Padlo pa je tudi mnogo Srbov iz Črne gore in Hercegovine.

Istočasno so potekali tudi boji v Vojvodini proti Madžarom, ki skušajo z vsemi razpoložljivimi sredstvi uničiti srbsko prebivalstvo severno od Save in Donave. Kot poroča general Mihajlović, je bilo v teh bojih ubitih več tisoč Madžarov; toda nedolžno srbsko prebivalstvo je to plačalo z visoko ceno 30.000 mrtvih mož, žena in otrok. Boji so potekali tudi v Sloveniji proti Nemcem in Italijanom, ki so pregnali slovensko prebivalstvo iz celih okrajev in pripeljali lastne koloniste, ki so se naselili v izpraznjenih okrajih.

Ti boji so se kasneje prenesli na jug okrog Velebita in severne Dalmacije, kjer so Italijani uničili več vasi in ubili nekaj tisoč ljudi. Najnovejša poročila pa govorijo o istočasnih bojih v Dalmaciji na zahodu, v osrednji Bosni in tudi na jugu Srbije, na področju Vranja.

POMOČ KAMPANJI V SEVERNI AFRIKI.

Ko so Zavezniki sprožili ofenzivo v Severni Afriki, se je general Mihajlović zavedel, kako važna je za sile osi njena komunikacijska črta preko Jugoslavije do Soluna. Nemci so po tej črti dovažali v Severno Afriko ojačanja v materijalu in moštvu. Oktobra in novembra so Mihajlovićevi odredi presekali važne komunikacije v Jugoslaviji in rezultat je bil, da sta bili v Jugoslavijo poslani še dve nemški diviziji; nemška manjšina v Jugoslaviji pa je bila mobilizirana in poslana v dolino zahodne Morave. Ti dve nemški diviziji sta se pridružili 17-tim italijanskim, 7-mim bolgarskim, 4-im madžarskim, 4-im ustaškim in 4-im nemškim divizijam. Ti oddelki Osi so novembra in decembra pričeli v Srbiji očiščevalne akcije in so pri tem ubili več tisoč nedolžnih ljudi zlasti na Kopaoniku in v okraju Trstenik. V vseh srbskih vaseh in trgih je prišlo do masovnih aretacij Mihajlovićevih pristašev in več kot 2.000 ljudi je že bilo ubitih v različnih krajih. V vasi Jajinci blizu Beograda je bilo ustreljenih 1.000 prominentnih Srbov pod obtožbo, da so bili pripadniki generala Mihajlovića. V samem Beogradu pa je bilo justificiranih 27.000 ljudi iz mesta in okolice, češ da so Mihajlovićevi simpatizerji.

Toda kljub vsem tem žrtvam je morala jugoslovske vojske pod poveljstvom generala Mihajlovića in morala civilnega prebivalstva zelo visoka.

„DRUGA FRONTA“, KI ŽE OBSTAJA.

Balkan, na katerem Jugoslavija zavzema osrednji položaj, je del Evrope, kjer se ljudje bore proti Hitlerjevemu „novemu redu“ z orožjem v rokah; in zaradi tega boja je v Jugoslaviji trajno vezanih 30 sovražnih divizij. Odredi generala Mihajlovića so pripravljeni na pravi trenutek, ko se bodo Zavezniki pridružili njihovi akciji proti skupnemu sovražniku.

Z a h v a l a

Odbor Rožmanovega zavetišča izreka javno zahvalo vsem rojakom in ustanovam, ki so na en ali drug način pripomogli, da je bil uspeh zavetiščne tombole 27. novembra 1983 dober.

Posebno zahvalo smo dolžni Slomškovem domu v Ramos Mejía, ki je za izvedbo tombole odstopil svoje prostore.

Hvala vsem!

December 1983.

Odbor

DOGODKI 3. MAJA 1945 V NOVEM MESTU

Morda v nobenem drugem kraju Slovenije 3. maj 1945 ni imel toliko odmeva in pomena, kot ravno v Novem mestu.

Za oklic svobodne države Slovenije po slovenskem parlamentu na večer 3. maja 1945 smo zaznali v Novem mestu naslednji dan, t. j. v petek 4. maja zjutraj, ko je prišel iz Ljubljane dr. Blatnik in prinesel posebno izdajo „Slovenca“ od istega dne, kjer je bil objavljen proglas slovenskega parlamenta o ustanovitvi slovenske države. Takoj sem se zgasil v pisarni dr. Blatnika, katera je bila na zahodni strani glavnega trga, tam, kjer pride Ljubljanska cesta na glavni trg. V isti hiši, kakor se spominjam, je bila v pritličju lekarna in dr. Blatnikova pisarna je bila v prvem nadstropju. Dr. Blatnik, salezijanec, je bil pri novomeški domobranski posadki šef propagandne pisarne in je izdajal tudi list — tednik. Istočasno je prišel k dr. Blatniku tudi tedanji zastopnik okrajnega glavarja g. Jože Abram in menda tudi policijski poveljnik poročnik Viktor Jenko. Dr. Blatnik nam je pojasnil dogodke 3. maja in sprejeli smo oklic slovenske države kot pravno in faktično dejstvo.

Soglasno smo sklenili, da se na vseh javnih poslopih takoj izobesijo slovenske zastave in se pozove občinstvo, da isto stori tudi na privatnih poslopih. To se je tudi izvršilo in približno ob 10 uri dopoldne dne 4. maja 1945 je zaplapolala na občini, okrajnem glavarstvu in policijski komandi — čista slovenska zastava. Isto se je zgodilo na precejšnjih privatnih hišah. Istočasno smo nabili izdajo „Slovenca“ o oklicu slovenske države na mnogih javnih mestih; med prvimi na glavni deski mestne občine na glavnem trgu. Novica se je hitro razširila po Novem mestu in našla zelo ugoden odmev. Vse to se je dogajalo vpricho nemških okupacijskih oblasti. Z okrajnim glavarjem in policijskem poveljnikom smo se dogovorili, da o dogodkih obvestimo poveljstvo nemških čet v Novem mestu in mu ustanovitev samostojne slovenske države sporočimo kot pravno in gotovo dejstvo. To smo tudi storili; nisem povsem siguren ali dopoldne dne 4. maja, bolj verjetno v prvih popoldanskih urah istega dne. *Nemški komandant nas je sprejel in našo govorjo izjavo vzel na znanje.* Sporočili smo nemškemu komandantu, da je s tem momentom *prenehala* njihova okupacijska oblast in da so nemške čete na slovenskem ozemlju od sedaj naprej le kot *gostje in ne več kot gospodarji. S tem momentom je bila oblast vse Slovenske države suverena in neodvisna v prestolnici Dolenjske v Novem mestu.* V tej delegaciji pri nemškem komandantu smo bili, kot že omenjeno, okrajni glavar, policijski poveljnik in moja malenkost, takrat komisar mestne občine.

Mesto je zaživelo v veselem razpoloženju in pričakovalo razvoja nadaljnjih dogodkov. V večernih urah je to razpoloženje dobilo značaj pravega narodnega praznika. Ulice so bile polne občinstva, mladina, predvsem gim-

nazijska, vojaki, slovenski domobranci in meščanstvo, vse je bilo na glavnih ulicah t. j. na glavnem trgu in Ljubljanski cesti. Prepevale so se slovenske in popularne domobranske pesmi. Živ mi je spomin na tisti večer in vtis tistega večera. Novo mesto je pokazalo, da je čisto slovensko in protikomunistično.

Sklenili smo, da prihodnjo nedeljo, t. j. 6. maja 1945 napravimo javno in slovesno proslavo tega dogodka na glavnem trgu v Novem mestu.

Naslednji dan, t. j. v soboto 5. maja dopoldne sem bil v uradu kot običajno in pripravil slavnostni govor za proslavo prihodnjega dne. V grobih obrisih se še spominjam vsebine tega govora, kateri je napisan ostal v predalih moje pisalne mize na občini in prišel gotovo partizanom v roke. Med drugim bi govoril — so trije temelji, na katere gradimo našo slovensko državo: *naša mladina — naša narodna vojska in naši veliki — zahodni zavezniki.*

Ves ta čas smo pričakovali iz Ljubljane nadaljnjih vesti in navodil; predvsem kako bo sestavljena nova slovenska vlada. Toda teh vesti ni bilo! Popoldne okoli 3. ure tega dne — sobota 5. maja — je prišla iz glavarstva težka novica — umik pred partizani. Začeli so odhajati prvi. — V Ljubljani je bil tisti dan komandant novomeške domobranske skupine major Stamenković in čakali smo njegovega povratka. Prišel je z veliko zamudo ponoči, oziroma v nedeljo zjutraj ob 3. uri. Okrog 8. ure zjutraj, v nedeljo 6. maja, sva se z okrajnim glavarjem zglasila pri Stamenkoviću, kateri nama je potrdil vest, da se bo treba umakniti — toda, da on tega še ne bo storil — in nama je svetoval, da naj se peljeva v Ljubljano, da na licu mesta t. j. pri viru — ugotoviva, kakšen je položaj.

V Ljubljani nisva našla nikogar več od civilnih slovenskih oblasti in tudi ne članov Narodnega odbora — vsi so se že umaknili proti Gorenjski. Na mestu je bila samo še domobranska komanda. Hotela sva govoriti tudi s komandantom Domobranstva, pa je bil zunaj na terenu, menda nekje pri Polhovem gradu. Sicer pa nama je bil položaj zadosti jasen, da se je treba umakniti takoj; če je to storila Ljubljana, mora veljati še bolj za Novo mesto, katero je bilo tik ob partizanski meji in 70 km oddaljeno od Ljubljane oziroma Gorenjske.

Ko sva se popoldne istega dne vrnila v Novo mesto, sva obvestila najožje o položaju, sporočila isto tudi komandantu Stamenkoviću, kateri pa je vztrajal na svojem stališču, da se še ne misli umakniti. Večina prebivalstva, katero je mislilo naumik, se je hotelo umakniti skupno z vojsko, ker je smatralo tak umik za najbolj varen! Okrajni glavar se je sam s svojo gospo in živinozdravnikom odpeljal z uradnim avtomobilom še isti dan, t. j. v nedeljo, okrog 6. ure popoldne proti Ljubljani oziroma Gorenjski. Jaz sem se za četrte ure zakasnil in me ni „mogel“ več čakati!

Omenim naj še to: ko sva se z okrajnim glavarjem v nedeljo 6. maja okrog 5. ure vrnila iz Ljubljane v Novo mesto — so bile z uradnih poslopij odstranjene slovenske zastave po nemškem nalogu. *Dva oziroma tri dni — t. j. od petka zjutraj do nedelje popoldne — je Novo mesto živelo v zna-*

menju popolne samostojnosti nove slovenske države Slovenije.

Jaz sem odšel s kolono, katera je odšla okrog 8. ure zvečer iz Novega mesta, katera pa se je ponoči — okrog 1. ure zjutraj — vrnila nazaj v Novo mesto, ker je bila cesta v Ljubljano pri Višnji gori že prekinjena, oziroma zasedena po partizanih.

Šel sem še v ponedeljek 7. maja na občinski urad in uredil nekatere stvari nujnega značaja. Takrat sta se pri meni na občini zglasila duh, svetnik Matija Škerbec in dr. Anton Berkopec, katera sta bila kot odposlanca Slov. Nar. Odbora v posebni politični misiji v Zagrebu. Skupno z njima in s hrvaškim konzulom v Ljubljani sem se tisto dopoldne odpeljal proti Ljubljani, kamor sem prišel ob 8. uri zvečer.

Ostal sem še ves naslednji dan v Ljubljani — t. j. bilo v torek 8. maja 1945. Tja — t. j. Ljubljano — so že prišli nekateri novomeški begunci — posebno skupina iz Prečne pri Novem mestu s svojim župnikom.

Odhod iz Ljubljane je bil zaprt in zato sem pri nemški in domobranski komandi posredoval za te ljudi, da morejo preko bloka na Gorenjsko. Nikjer nisem našel pravega razumevanja, ker vojski ni bil ugoden umik civilnega prebivalstva. Bil sem še pri odhodu zadnjega vlaka proti Gorenjski — v torek ob ½6. uri popoldne — pa sem ostal — ker sem hotel tem beguncem pomagati še naslednji dan. Ponoči od 8. na 9. maja sta se umaknili iz Ljubljane domobranska in nemška vojska.

Odšel sem iz Ljubljane — dne 9. maja 1945 ob pol sedmi uri zjutraj, ko so po Ljubljanskih ulicah že korakale prve partizanske patrulje. Na tej poti sem srečal še nekaj znanih obrazov, kateri so hiteli sprejemati prve partizanske „osvoboditelje“. Šel sem peš po Dunajski cesti do Ježice in odtod naprej proti št. Vidu in Kranju — šel sem v begunstvo s trdnim upanjem, da bo trajalo le nekaj tednov, ker bodo prišli naši veliki zavezniki Angleži in Amerikanci in nam vrnili svobodo — v naši svobodni državi Sloveniji.

Zapisal sem o teh dogodkih ob 10. obletnici 8. maja — in dogodkov pred 10 leti.

Buenos Aires 29. maja 1955.

Z a h v a l a

Prejel sem številne pismene in ustmene čestitke od vseh strani sveta, v prvi vrsti od strani soborcev, ko sem prejel častni naslov Doktorja Prava — Doctor en Leyes H. C. od Visoke šole policijskih vednosti z Arizoni, kot direktor revije TABOR.

Te časti nisem nikoli iskal — sem pa zadovoljen, da sem prejel priznanje za moje dolgoletno protikomunistično delovanje.

Vsem, ki so se me ob tem važnem življenjskem dogodku spomnili, se iz srca zahvaljujem in obljubljam, da bom z delom nadaljeval, dokler mi bodo življenjske sile dopuščale.

Vaš

Dr. h. c. inž. Anton Matičič — „Savo“

J. L. Suárez, november 1983.

Ne morejo pozabiti starih trikov

Prevara, polresnica, laž, to so bila glavna orožja komunistične propagande med revolucijo v Sloveniji. In čeprav so ljudje, ki so takrat opravljali ta posel, danes po večini v „zaslužnem“ pokoju, so pa svoje naslednike očitno dobro poučili o „vrednostih in prednostih“ takega ravnanja.

V zadnjem času, ko so bili partijski tribuni prisiljeni razglasiti splošno in drastično zategovanje pasov, pa istočasno ob vseh mogočih prilikah dopovedujejo ljudem, da tudi drugod po svetu ni dosti boljše.

Tako je sobotna priloga ljubljanskega „Dela“, 26. marca 1983, prinesla daljše poročilo o akciji delavcev v mestu Weirton, v ameriški zvezni

Receptelaj v ZDA (Foto: Margaret Bourke-White)

državi Zahodna Virginija, ki bi radi kupili jeklaro v mestu, da je sicer ne bi zaprli, s čemer bi delavci ostali brez dela.

V potrdilo, kako je zdaj tudi v Ameriki „hudo“, pa so uredniki pod člankom objavili fotografijo, ki jo je posnela Margaret Bourke-White in prikazuje vrsto slabo oblečenih črncev z velikimi „škrniclji“ in jerbasi, ki očitno na nekaj čakajo. Nad njimi pa je velika reklamna tabla, ki govori o „najvišjem življenjskem standardu na svetu“ in o tem, da ni boljše poti kot je ameriška. Vse to ob sliki široko nasmejane in dobro oblečene družine v avtomobilu.

Uredništvo „Dela“ je sicer priznalo avtorstvo Margaret Bourke-White, ker je to dolžno tudi po mednarodnem zakonu o avtorski pravici, pri tekstu pa je zapadlo v skušnjava starih propagandistov.

"Flood victims, Louisville, Kentucky, 1937," by Margaret Bourke-White

Vsakomur, ki pozna ameriške razmere, je že na prvi pogled jasno, da gre za zgodovinsko fotografijo, se pravi, da mora biti iz časa pred drugo svetovno vojno. Slovenski bralci „Dela“ pa razmer v Ameriki seveda ne poznajo, zato si sliko prav lahko razlagajo kot podobo sodobnega, sedanjega življenja v Ameriki.

Propagandisti pri „Delu“ so namreč nad sliko zapisali: „Brezposelni v Ameriki“. V resnici pa slika predstavlja „Flood victims, Louisville, Kentucky, 1937.“ Torej poplavljenca iz mesta Louisville v državi Kentucky. Posneta pa je bila slika leta 1937.

Ni pa odgovornih ljudi v Sloveniji prav nič sram, da k tem istim ljudem, ki jih na vsakem koraku omalovažujejo in sramotijo, hodijo s klubkom v roki in „fehtarijo“, da bi „stabilizirali“ svoje zavoženo, socialistično, samoupravno itd., itd. itd. gospodarstvo.

Letna naročnina revije Tabor za l. 1984 za Argentino znaša \$a 60.- (peso argentino). Vse ostale naročnine Tabora v l. 1984 ostanejo neizpremenjene.

France Grčar – 70-letnik

France Grčar se je rodil 29. oktobra 1913 v Moravčah, fara sv. Križ pri Litiji.

Še kot otrok je bil bister dečko in bil v veselje svojim sorodnikom. Že kot mladenič je postal samostojen kmet, ko je dobil posestvo do svoje sorodnice Marije Korošec. Poročil se je 1935. leta z gdč. Francko roj. Božič in sta imela v zakonu dva sina: Franceta in Jožeta ter dve hčerki: Marijo por. Frank in Justino.

France Grčar je pristopil k vaškim stražarjem že 15. avgusta 1942 v Trebnjem. Ob italijanski kapitulaciji se je zatekel na Turjak, bil zajet in se mu je posrečilo pobegniti in je tako prišel v Ljubljano.

Ob ustanovitvi domobrancev je pristopil k njim in je bil dodeljen 22. četi Višnjegorskega udarnega bataljona in imel čin višjega narednika. Bil je odličen borec in je večkrat vodil borbe s partizani.

Leta 1945 se je umaknil z ostalimi domobranci v Avstrijo ter bil v taborišču v Vetrinju. Ko so Angleži začeli odpeljavati neznano kam domobrance, se je vse to zdelo našemu Francetu sumljivo; zato je pobegnil iz taborišča še s 50 domobranci, ki so se mu pridružili sami in šli h kmetom obdelovat zemljo.

Bil je med prvimi, ki so se preselili iz Avstrije v ZDA in sicer v Cleveland. Kmalu potem je dobil iz Slovenije ženo, oba sina in hčerko Marijo.

France in žena Francka že več let živita na Eddy Rd., kjer imata lepo hišo s precej zemlje, na kateri gojita zelenjavo, sadje in trto. Vina imata dovolj in tudi gostom ponudita to dobro vinsko kapljico.

Našemu slavlencu Francetu, ki je velik idealist, iz srca želimo vse najboljše k njegovem rojstnem dnevu z željo, da ga nam Bog ohrani še mnogo let med nami v veselje njegovi družini in vsem nam preživelim soborcem.

Jože Vrtačnik

Milan Dolinar – 70-letnik

Naš slavljenec se je rodil 20. avgusta 1923. leta v Zagorju ob Savi.

Mladost je preživel v Zagorju in hodil tam tudi v šolo; pozneje je odšel v trgovsko šolo v Ljubljano. Ko so Nemci zasedli Štajersko, je bil s starši vred izseljen na Hrvaško. Tam je dobil službo poštarja. Kmalu je prišel v Ljubljano in tam je bil kot študent od Italijanov aretiran in poslan v internacijo v Gonars. Na prošnjo prevzvišenega škofa dr.

Gregorija Rožmana je bil izpuščen in se vrnil v Ljubljano. Ob ustanovitvi domobrancev je šel k politični policiji. Ob koncu vojne pa se je z ostalimi domobranci podal na Koroško v Vetrinje. Vrnitve se je rešil, ker je bil odločen z zadnjimi, da gredo nazaj; takrat je pa že vedel, kam jih vozijo, zato je ponoči še z nekaterimi drugimi zapustil taborišče. Odšel je v Celovec, leta 1949 pa je prišel v taborišče Spittal, kjer je dobil službo v IRO pisarni.

Februarja meseca 1952. leta je prišel v Cleveland, kjer se je najprej zaposlil pri Flodar pozneje pri Hydraulic. Od tam h carpenttarjem (tesarji). Zdaj pa inštalira in popravlja velika garažna vrata.

Poročil se je avgusta 1952 z gđc. Pavlo Kristanc. Hišo si je kupil v slovenski naselbini v Clevelandu. Ima dva sina in dve hčerki.

Je že od vsega začetka član društva Tabor. Zelo aktiven, ima vedno dosti dela, ob vsakoletni spominski proslavi na Orlovem vrhu in tudi s programi. Tudi rezervira avtobus, ko se od društva Tabor peljemo na domobranski banket v Toronto, Washington D. C., Milwaukee. K Tvoji 60-letnici se pridružujemo Tvoji družini ter Ti kličemo: še na mnoga leta, Milan!
Taborjani

Ing. France Grum – predsednik Zveze borcev Tabor – na obisku borcev v Argentini.

Po večletnem pričakovanju je končno prišel med nas iz USA naš prvoborec in Zvezni predsednik inž. France Grum s soprogo Albino ter ostal med nami 10 dni.

Na mednarodnem letališču Ezeiza smo oba pričakali 17. decembra 1983. v lepem številu in ju še isti večer pogostili z okusnim „asadom“. Na-

slednji dan smo šli na družinsko kosilo v slovenski dom v Carapachayu, kjer sta naša gosta našla številne znance, predvsem iz vrst soborcev. V imenu odbora doma ju je prisrčno pozdravil njega predsednik, g. Edi Škulj. Med tednom sta šla dva dni na kopanje in obisk znancev v Mar del Plati in Miramaru. Prav tako je France obiskal v velikem Buenos Airesu številne soborce, ki jih ni videl toliko let. Obiskal je nekatere domobranske invalide za katere je osebno prinesel božično invalidsko podporo. Ogedala sta si več slovenskih domov in slovenskih podjetij in tudi slovensko centralno hišo, kjer sta bila pri božični polnočnici.

Na prošnjo odbora društva borcev Vestnik, da se sestane z ing. Grumom, se je vršil sestanek 24. decembra 1983. v Zavetišču Dr. Gr. Rožmana. Ing. Gruma je spremljalo nekaj odbornikov Tabora. Srečanje obeh borčevskih organizacij je bilo prijateljsko. Po kratkem razgovoru je odbor Vestnika izročil ing. Grumu zavoj s seznamom vrnjenih domobrancev iz Vetrinja z željo, da ga organizacija Tabor pravilno uporabi, predvsem pri dopolnilu oziroma izdaji nove Bele knjige. Ing. Grum se je odboru za to izredno lepo gesto iskreno zahvalil in zagotovil, da bodo ti sezname v USA pregledani in se tudi pravilno uporabili.

Na Božič je bilo kosilo pri starešini društva „Tabor“ Ivanu Korošcu v Berazategui. Pred kosilom pa je bila daljša seja društva in konzorcija glasila Tabor.

26. decembra 1983. sta gosta povabila ožji krog Taborjanov na poslovilno večerjo, naslednji dan smo ju spremili na Elzeizo, ko sta se vračala nazaj v USA.

Za obisk se obema lepo zahvalimo in upamo, da sta bila med nami zadovoljna in odnesla dobre vtise.

J. Cerar

PO SLEDOVIH LAŽI

OB KNJIGI JOŽETA VIDICA

„SEDEM KRST ZA RONKARJEVO DRUŽINO“

Jože Vidic se je rodil v Selih pri Žirovnici leta 1926. V partizane je šel leta 1943. Poleti naslednjega leta je že postal namestnik komandirja transportne čete, konec vojne pa je dočakal kot komisar zaščitne čete pri komandi mesta Jesenice. Sedaj živi v Ljubljani kot upokojen major.

Jože Vidic je šel v partizane, ko je bil star 17 let; ob koncu vojne je bil star 19 let. — Kot mladoletnik je že bil komisar pri komandi mesta na Jesenicah; — zato lahko vemo, da je bil zvest komunistični partiji.

Jože Vidic je sedaj v „zaslužnem“ pokoju začel pisati „zgodovino“ med drugo vojno. Napisal je že več knjig, katere pa niso za zgodovino,

ker so notri mnoge prevelike izmišljene laži. Ko komunist ne more pisati prave resnice — lagali so med vojno in potem ves čas še danes.

Čital sem njegove knjige. Zanimalo me je, če je Jože Vidic kaj boljši od drugih komunistov. Vprašal sem človeka, kateri je živel po vojni na Jesenicah, če pozna Jožeta Vidica. Odgovoril mi je: „Prav dobro; ta prekleta baraba ima marsikoga na vesti.“

Komunist ne prizna ne Boga ne hudiča. Zato zanj ni nikjer prave resnice. Kar je zanj resnica danes, je takoj že prekleto. Ker za njega ni Boga, zato ni nobene morale. Vsaka laž, vsaka prevara, ki služi komunistu, je njemu dobra.

Vsi, ki smo živeli v času komunistične revolucije za svobodo naroda, vemo, da komunizem gradi na potokih nedolžne krvi. Javno o tem nihče ne sme pisati: o poklanih družinah, mučenju pomorjenih domobrancev, četnikov in drugih, katerih trupla počivajo v skritih gozdovih in drugod po Sloveniji, uradno nikdar priznanih. Noben komunist ne piše o tem, a ljudje vedo, da komunisti ne upajo povedati resnice. Vsak komunist se resnice boji.

Naj bo tu na kratko opisan zgodovinski dogodek: umor Ide Kristan, iz Zaloga pri Cerkljah na Gorenjskem, katero so komunisti strašno mučili. Česa je zmožen človek, ki se proda hudiču! Za umor Ide Kristan smo takoj zvedeli. Ker je bilo truplo strašno razmrcvarjeno, se je novica o tem hitro širila po Gorenjskem.

Tudi jaz in še par drugih smo se s kolesi peljali v Cerklje pogledat Ido Kristan, katera je bila na mrtvaškem odru v odprti krsti. Stal sem poleg odra in imel sem veliko sočutje, ko sem jo gledal. Imela je desno nogo odbito približno v sredini med kolenom in stopalom, desna roka je bila odbita malo višje nad pestjo, levo oko je bilo iztaknjeno, spodnja čeljust zlomljena, lice z nožem prebodeno. Poleg je bila ženska in je povedala, da so ji odrezali desna prsa; eno stran sedala ima odbito, manjka ji kos mesa. Povedala je tudi, da ima veliko ran po telesu, spredaj in po hrbtu, in da jo je bilo zelo težko umivati, ker je bilo v laseh polno strjene krvi. Vedel sem že popreje, ker so mi vaški terenci večkrat povedali, kako so komunisti nekatere mučili pred umorom po gozdovih. Gledal sem Ido Kristan, imel sem še večje sočutje.

Morilci so že imeli polno prakso za mučenje ljudi. Zato so Idi odbili desno nogo in desno roko, desna prsa odrezali; bali so se, da ne bi prehitro kri odtekla.

Premišljal sem, da je morilce satan popolnoma obsedel.

Takrat nisem vedel, kateri komunisti so Ido Kristan tako strašno mučili predno je od mučenja umrla.

Jože Vidic je izdal leta 1978 knjigo „SEDEM KRST ZA RONKARJEVO DRUŽINO“. Na straneh 364—368 opisuje smrt Ide Kristan pod naslovom:

V ognju Korbarjeve hiše sta zgorela vedevejevca Cijo in Mijo.

(Vidic najprej citira delno iz časopisa SLOVENSKI DOM 7. okt. 1944: „Belogardistični časopis Slovenski dom je oktobra 1944. leta objavil

članek z naslovom: Ista sredstva, isti zločini. V tem članku pisec opisuje smrt Ide Kristan iz Zaloga pri Komendi. Objavljena je tudi slika, na kateri se vidi, kako Ida leži v odprti krsti. Pod sliko je podpis: Razmrcvarjeno truplo Ide Kristan iz Zaloga pri Komendi, ki so jo rdeči tolovaji odpeljali, mučili in umorili v hlevu kmeta Korbarja v Dobravi pri Komendi v noči od 27. na 28. september 1944. leta.

Jože Vidic piše: „Tega večera so vedevejevci aretirali še nekega možkega iz Mlake pri Komendi. Tako borci kot aretiranca so spali v Korbarjevem hlevu. Korbarjevi so bili v izgnanstvu in je bila hiša prazna. Aretiranca nista bila zvezana. Zjutraj so ju nameravali odpeljati v špitalič k organom OZNE na zaslišanje“.

Jože Vidic laže. Partizani niso spali ponoči. Spali so le podnevu v raznih skrivališčih. Isto je laž, da so aretiranca mislili zjutraj odpeljati v špitalič, čemu pa so takoj zvečer začeli Ido Kristan mučiti v Korbarjevem hlevu? Nekdo je že zvečer prijavil Nemcem, da je slišal kričanje v Korbarjevem poslopju. Zakaj ni to prijavil domobrancem, ne vem; morda je imel boljšo priložnost.

Piše, da aretiranca nista bila zvezana. Potem ko so ji nogo odbili, Ida ne bi mogla pobegniti. Moški iz Mlake pa je bil zvezan; zjutraj so ga domobranci razvezali.

Domobranci iz Lahovč niso zvečer še nič vedeli, da so Ido Kristan partizani ugrabili. Šli so po poljski poti proti Komendi. Prišli so do cerkve. Zagledali so luč od avtomobila, ki je prihajal iz Most proti Komendi. Nič niso vedeli, kdo prihaja. Slutili so, da so Nemci. Bila je nevarnost, da se udarijo. Nemci in domobranci so se spoznali. Komandant vpraša: „Kam greste?“ Vodja lahovške patrole reče: „Na patroli smo.“ Nемец reče: „Grete z nami na Dobravo.“ Tako so domobranci iz Lahovč slučajno zašli v akcijo glede Ide Kristan.

Nemci in domobranci so prišli na Dobravo, ko se je že danilo. Hitro so obkolili Korbarjevo poslopje, iz katerega so partizani začeli na napadalce streljati; imeli so strojno orožje. Čudno je, da niti eden od Nemcev in domobrancev ni bil ranjen. Samo Jakečevemu Jožetu iz Lahovč je krogla malo prst na roki zadela; še enemu drugemu je krogla samo zadela kapo na glavi, ali nič ranila glave. Poslopje se je vnelo od bomb; začelo je goreti.

Jože Vidic piše na strani 365: „Kot bi slutila bližajočo se hudo uro, sta ob sedmih zjutraj odšla komandir čete Savo (Alfonz Avbelj) in intendant čete Lado Kapla — Davorin na rob vasi. Boj so vodili samo trije vedevejevci; Bogo, Cijo in Mijo. Edina priča tega junaškega boja je Bogomil Sinič — Bogo, rojen 1924. leta na Brdu pri Dornberku. Obiskal sem ga in takole mi je pripovedoval:

Že po prvih streljih smo spoznali, da smo izdani. Seveda nismo vedeli, da nas je izdal Filip. (Na katerega Filipa je Bogo mislil — ne vemo) Brata Cijo in Mijo sta padla pred hlevom in so potem njuni trupli vrgli v ogenj. Pred gospodarskim poslopjem je bil plug, izza katerega sem z brzo-strelko kosil po Nemcih in domobranci. Pred menoj sta mrtva obležala

dva nemška vojaka, zagotovo pa so imeli še več žrtev. Slišal sem, kako aretiranca v hlevu kričita: Na pomoč, na pomoč, komunisti so naju aretirali. Odprla sta vrata in v tem križnemognju so nemške in domobranske krogle ranile oba. Ida se je splazila pod obok jasli, kjer je delno zgorela. Jaz sem bil hudo ranjen v prsi, roko in nogi. Splazil sem se pod jasli in potem po kanalizacijskem jašku, po katerem je odtekala gnojnica, v gnojnični kanal, kjer me Nemci in domobranci niso mogli videti niti odkriti. Pred ognjem me je varovala gnojnica.“

Bogo pravi: „Pred gospodarskim poslopjem je bil plug, izza katerega sem z brzostrelko kosil po Nemcih in domobrancih. Pred menoj sta mrtva obležala dva nemška vojaka...“ Gotovo je, da ga plug pred poslopjem ni mogoč dovolj zavarovati. — Takoj bi bil mrtev.

Aretiranca nista mogla vrat odpreti. — Ida Kristan je že bila mrtva, brez noge in roke... Soujtnik je ležal na tleh — zvezan; njega so šele domobranci razvezali.

Ida Kristan se ni splazila pod jasli, kajti bila je že mrtva. V hlevu ni bilo ognja, ker je bil strop „velban“; zato Ida ni delno zgorela.

Bogo pravi: „Splazil sem se pod jasli in potem po kanalizacijskem jašku, po katerem se je odtekala gnojnica, v gnojnični kanal... Pred ognjem me je varovala gnojnica.“

V Kanadi živi R. M., kateri je bil navzoč pri Korbarjevih na Dobravi pri napadu na partizane. Vprašal sem ga: „Veš, kako je bilo?“ On je takole pripovedoval: „Mi smo hišo hitro obkolili. Partizani so takoj začeli iz poslopja streljati z avtomatičnim orožjem. Poslopje se je od bomb vnelo, začelo je goreti. Kmalu potem sta dva partizana poskušala pobegniti; iz poslopja sta tekla; eden je takoj padel, drugi je še tekel naprej proti grmovju. Obležal je poleg grma. Vprašal sem ga, od kod je doma. Odgovoril je: „Iz Mengša.“ Takoj potem je umrl.“

„Ali je resnično to, da ste mrtve partizane v ogenj vrgli?“ — „To je laž. Mi smo ju pri miru pustili tam, kjer sta padla. Nihče jih ni v ogenj vrgel.“

Domobranci in Nemci so rešili zvezanega ujetnika iz Mlake. Mislili so, da je vse končano. Odšli so; niso pa dovolj preiskali hleva, v katerem je bilo truplo Ide Kristan. — —

Ilija Lovrenc je bil domobranec na postojanki v Cerkljah. On piše: „Kako smo dobili Ido Kristan na Komendski Dobravi? Zgodaj zjutraj smo iz Zaloga dobili sporočilo, da so zvečer partizani odpeljali Ido, sestrično našega kuharja, organista iz Zaloga. Domobranci smo se takoj odpravili na pot. Šli smo po hribu nad Poženkom; kmalu smo zaslišali streljanje strojníc; nato se pokaže ogenj. Takoj smo vedeli, da so partizani napadeni. Nismo vedeli, od koga. Vso pot smo pričakovali, da se bomo srečali z bežečimi partizani, pa ni bilo nobenega. Ko pridemo na Dobravo, ni bilo tam ne Nemcev in ne lahovških domobrancev; tudi ogenj je že ponehal. Notranjost hleva ni bila od ognja nič prizadeta. Hlev je bil precej dolg; prav na koncu hleva ob zidu je bilo nekaj pogrnjeno z neko plahto; odgrnili smo

in dobili Ido. Po drugih prostorih nisem šel. Domobranci smo šli večkrat na Dobravo po drva; ne morem si misliti, da ne bi dobili tistih dveh partizanov, ki sta — kot trdijo partizani (gl. Vidic, stran 366) — ob napadu padla in so potem njuni trupli vrgli v ogenj. Korbarjevi so bili izseljeni od Nemcev. Ido smo odpeljali v Cerklje...“

Vidic piše na strani 365 (citira Slovenski dom): „Dopisnik pravi, da so partizani Idi še živi odsekali nogo pod kolenom in roko pod komolcem. V resnici so ti deli telesa zgoreli, vendar je domobranska propaganda resnico zamolčala.“

Vidic piše na strani 367: „Cijove in Mijove kosti so s pogorišča pobrali šele junija 1945. leta.“

Cijo in Mijo nista mogla zgoreti, ker sta padla zunaj poslopja; so še žive priče, da jih ni nihče v ogenj vrgel.

Vidic piše: „Ida je bila šivilja. 1944. leta je postala tajna domobrantska vohunka...“ Ida je domobrancu prala perilo, zato so jo grozno mučili toliko časa, da je umrla.

Ko so Ido Kristan mučili toliko časa, da je umrla, je bilo pri umoru pet komunistov. Njih imena so sledeča:

LADO KAPLA — DAVORIN, intendant čete VDV.

ALFONZ AVBELJ — SAVO, komandir čete VDV.

BOGOMIL SINIGOJ — BOGO, VDV.

CIRIL KOSEC — CIJO, VDV.

METOD KOSEC — MIJO, brat gornjega, VDV.

Bogo dobro ve, kako so Idi Kristan na trdi podlagi po malem odbijali nogo in roko. Od desne noge in desne roke je ostala le še nekaka stolčena masa mesa, zdrobljene kosti in strjena kri.

Morda je Bogo sam Idi desna prsa odrezal, oko iztaknil, spodnjo čeljust zlomil; desna stran sedala je bila popolnoma razmesarjena, deloma odtrgana, izbita s topim orodjem.

Na prsih sedem vbodljajev z nožem.

Na hrbtu vsa razmesarjena; tam so naštehi deset vbodljajev z nožem.

Lice prebodeno z nožem.

Pri umoru Ide Kristan je bilo 5 imenovanih komunistov. Vsak od njih je več ali manj kriv!

— — —

Ni dolgo, ko mi je povedal S. P. sledeči dogodek:

„Pred par leti v Komendi. Bila je nedelja popoldan. Bil sem v gostilni, v kateri je bilo več ljudi. V gostilno je prišel Bogo; vsedel se je k mizi in naročil 2 deci vina. Pri drugi mizi je sedel France iz Gmajnice, hišno ime je Ocejn. Videl je Bogota in je zakričal: Bogo, ti si mojega brata ubil... Bogo je vino plačal; ni ga nič pil; vino je pustil na mizi in brez besed hitro odšel iz gostilne.“

Bogo je ustrelil gostilničarja na Križu pri Komendi. Hišno ime je „Čumber“. Bil je brat Franceta, po domače Ocejn na Gmajnici.

Bogota je še hujše zbolelo, ker so to slišali vsi drugi gostje; zato je zbežal iz gostilne.

—*—

Jože Vidic v drugi svoji knjigi: „ZLOČIN PRI LENARTU“ (Založba Borec v Ljubljani 1974 leta) na straneh 441—446 piše članek z naslovom: „LJUBILA SEM HEROJA“

Članek je dolg in poln hvale — o narodnem heroju Andreju Žvanu — Borisu (rojen 21. novembra 1915. leta pri Poru v Spodnjih Gorjah). Borisa je padel 24. marca 1945 na vrhu Porezna.

Na strani 443 sta dva odstavka, ki nam mnogo povesta:

„Kadar je pred mrakom začel vrteti pištolo v roki, sem vedela, da gre v akcijo. Naslednjega dne je že govorila vsa okolica, da so ponoči ubili tega ali onega izdajalca.

V gorjanski okolici, tja do Bleda, nihče ni kaznoval toliko izdajalcev kot Boris —“

Boris je bil odlikovan kot narodni heroj zato, ker je veliko „izdajalcev“ pomoril. Kaj so ti „izdajalci“ zakrivali, tega ne piše, ker nimajo resničnih dokazov. Partizani so vedno za vsakega, katerega so umorili, še izmislili laž, kako nevaren velik izdajalec je bil; nikdar niso govorili prave resnice. Jože Vidic, bivši partizan se ne upa resnice pisati, ker se resnice preveč boji!

— — —

Zločin v kočevskih gozdovih.

Mož, ki je bil po italijanski kapitulaciji (septembra 1943) zajet od komunistov, jim ušel in še živi, je pripovedoval, kar je na lastne oči videl in slišal v komunističnem ujetništvu v kočevskih gozdovih.

Skupina 54 ujetnikov in kakih 80 komunistov je bila priča temu dogodku:

Mlado — kakih 16 let staro — dekle (komunisti so jo klicali Vera), je privedla pred vso skupino jetnikov in komunistov dekle, ki so jo klicali Marija. Vera je ukazala Mariji, da se mora do nagega sleči. Nato je Vera nago Marijo privezala k drevesu. Vera je vzela dolg nož in z njim Mariji vpricho vseh odrezala obe prsi. Nato je Vera dala krvavi nož med svoje zobe in igrala kitaro. Po kratkem presledku — igranju na kitaro je Vera vzela nož iz ust in Mariji prerezala trebuh in iz njega potegnila črevesje. V grozних bolečinah je trpeča Marija klicala: Marija, pomagaj...

Po končanem umoru je politični komisar pohvalil Vero: „Dobro si naredila. Dokazala si, da boš dober član Komunistične partije.“

Ta dogodek je resničen.

— — —

Naj Vidic in drugi komunisti odgovore na tole vprašanje: ZAKAJ STE KOMUNISTI MUČILI LJUDI, PREDNO STE JIH POMORILI? — Tu ne pomaga nobeno zavijanje, da je bila vojna. Tisoči so trpeli že med vojno in po končani vojni. Kako morete razložiti tisoče in tisoče slučajev, da je slovenski človek zmogel na sočloveku, živem, ne mrtvim, rezati dele telesa, trgati kose mesa, prebadati z nožem, lomiti kosti, skakati po umi-

rajočem človeku, ljudi žgati, pretepati, na stotine raznih načinov mučiti očete, matere, duhovnike, fante, dekleta ob trpljenju sočloveka naslajati svojo morilsko strast?! Naj Vidic in njegovi tovariši odgovorijo kot komunisti: **ZAKAJ STE TAKO MUČILI LJUDI? ZAKAJ?**

Jaz si ne morem razjasniti satanizma drugače, kot v trdnem prepričanju, da je komunist obseden od hudiča. Hudič človeka navdihuje in podpira pri mučenju sočloveka. Dvomim, da je človek — kdorkoli — po svoji naravi tako satansko pokvarjen.

Pred sto leti je ruski pisatelj Dostojevski napovedal, da bodo hudiči zasedli njegov narod. A prišel bo tudi čas, je rekel Dostojevski, ko bodo hudiči morali zapustiti ruski narod, ki bo takrat priznal in pokleknil pred Kristusom. — — Dostojevskijeve besede moramo obrniti tudi na naš slovenski narod: Hudič bo izgubil svojo moč, kadar bo slovenski narod priznal in pokleknil pred Kristusom.

— — — RAZOČARANA MATI.

Dobro sem poznal žensko, katera je bila dobra in verna. Bila je mati 10 otrok, Pet sinov je bilo v partizanih; zato je mati podpirala partizane moralno in gmotno.

Ni bilo dolgo po vojni, ko je komunizem v praksi spoznala in je bila zelo razočarana. Potožila je človeku, katerega je dobro poznala; nekako takole: „Jaz sem mislila, da ko bo vojne konec — potem bo tako, kakor pred vojno. Da pa je tako, tega pa nikdar nisem mislila.“ In je jokala, ko je to govorila.

Mnogi po mestih so moralno in gmotno podpirali partizane, verjeli lažljivo partizansko propagando. Po vojni so spoznali pravo resnico. Bili so zelo razočarani, ker so mnogim — zaplenili njihovo premoženje... — To je vse!

— — —
TEŽKO PRIČAKOVANA ZLATA SVOBODA — ŽE PREJ
KO PRIŠLA JE — SE S KRVJO UMAZALA JE.

27. občni zbor organizacije Slovenskih protikomunističnih borcev TABOR se je vršil 17. septembra 1983 v Hamiltonu — Canada

1. Posvetilo občnega zbora 40-letnici ustanovitve Slovenskega Domobranstva
2. Pozdrav delegatov in določitev zapisnikarja.
3. Spomin na umrle člane.
4. Naznanitev dnevnega reda.
5. Branje zapisnika lanskega občnega zbora.
6. Situacijsko poročilo (tajnik).

7. Finančna poročila (gl. blagajna, tiskovni sklad, invalidski sklad in blagajna konzorcija lista).
8. Poročilo zgodovinskega referenta.
9. Poročilo predsednika Tabora.
10. Poročilo društev.
11. Poročilo nadzornega odbora in razrešnica sedanjemu odboru.
12. Naznanitev volitev glavnega odbora.
13. Predlogi in resolucije.
14. Naše bodoče delo.
15. Slučajnosti.
16. Zaključek.

Poročilo predsednika Tabora

(Na 27. občnem zborovanju organizacije slovenskih protikomunističnih borcev TABOR, ki se je vršil 17. septembra 1983 v Hamiltonu - Canada)

Prav te dni pred 40 leti se je rodilo slovensko domobranstvo in zato smo ta naš občni zbor posvetili tej važni obletnici v naši narodni zgodovini. Po strašni peripetiji, ki so jo povzročili dogodki okoli 8. septembra 1943. leta, je kot strela z jasnega nastal nov moment — ustanovitve slovenskega domobranstva, vsenarodne vojske. Slovenski človek, zlasti še slovenski kmet, je zajedal ob trpljenju in dogodki so ga potisnili na rob prepada. Novica o ustanovitvi slovenskega domobranstva mu je prinesla novo upanje in voljo do življenja.

Da, krvavi so bili dogodki septemberskih dni leta 1943. Zdelo se je, da je naš vodilni kader izgubil vodilno nit, ker ni bil kos dogodkom, ki so se z naglico razvijali tiste ni. Padel je Turjak, padle so Grčarice, številne vaške straže so bile razbite, komunisti so roko v roki s premagano italijansko vojsko uničevali slovenski živelj. Sledili so množični pokoli v Velikih Laščah, Kočevju, Mozlju itd. Kri slovenske mladine je prvič v potokih napajala slovensko zemljo — končalo se je prvo dejanje slovenske narodne tragedije.

V te obupne dogodke je stopil mož, eden zelo redkih, ki je vedel, da je treba v situacijo odločno stopiti in narediti drastične ukrepe. Vsi ga poznamo: general Leon Rupnik. Dovolj je razprtij, dovolj je pokolov, rdeči hudournik je treba zajezi, tako je zaklical naš general. Tvegati je svoj ugled, tvegati samega sebe in odločno posegel v dogodke, da reši, kar se rešiti da. Združil je razbite oddelke vaških straž in ustanovil je SLOVENSKO DOMOBRANSTVO. Zavedal se je, da le močno organizirana vsenarodna vojska more zajeziti naval komunistov. Pod Gorjanci je bila močna edinica protikomunistov, ki so pod vodstvom Vuleta Rupnika preživeli komunistični naval, in ta enota je postala prvo jedro slovenskega domobranstva.

Ni trajalo dolgo, ko so domobranci stopili v protinapad in začeli

sistematično očiščevati naša naselja in trge, v katerih so komunisti uvedli svojo republiko. Kako se je razveselil narod ob nastopu te nove dobro organizirane vojske! Kako tudi ne; saj je domobranstvo prineslo narodu edino upanje na rešitev.

Znana so nam junaštva slovenskega domobranstva znani so nam njegovi uspehi in znano nam je, da so domobranski udarni bataljoni postali strah in trepet partizanskim brigadam. Domobranci niso bili nikdar premagani, bili pa so izdani in prodani na osnovi umazanih mednarodnih kupčij, kar nam danes jasno pričajo dokumenti o tistem času. Brali smo, kako je tiste dogodke iz leta 1945 točno popisal grof Tolstoj, ki je v reviji „Encounter“ jasno s prstom pokazal, kje je krivda za nasilno vrnitev in pobjo slovenskega domobranstva.

Nehote se človek še danes sprašuje, kako je bilo vse to mogoče in kaj je bil razlog, da je naše narodno vodstvo tako slepo zaupalo zahodnim demokracijam. Verjetno nikoli ne bomo imeli jasnega in točnega odgovora na to vprašanje.

Boj domobrancev še ni končan; ta se bije dalje, kajti narod je še vedno v suženjstvu in čaka na svobodo, ki mu je bila ukradena leta 1945. Komunisti še bijejo po domobrancih; sedaj posameznikih, ker se dobro zavedajo, da z ubojem in pokolom slovenske vojske niso bili v stanju umoriti tudi duha in idej, zaradi katerih so naši padli stopili na okope. Ta duh pa živi in bo živel v narodu doma in med svobodnim slovenskim življenjem.

Komunisti so s svojo ekonomsko politiko obubožali narod in sedaj iščejo krivce drugje, da bi svoje nesposobnosti zakrili in pozornost naroda obrnili v drugo smer. Vsi vemo, kako načrtno se uničuje slovenski narod in slovenska kultura, in potrebni bodo zopet drastični ukrepi, kajti brez teh bo slovenski narod potujen — bo izumrl.

Mi, bratje in sestre, smo bili priče velikih dogodkov, bili smo svedoki junaštva in zato je naša dolžnost, da vse dni našega življenja pričamo resnico in zahtevamo pravico. Naša dolžnost je, nenehno oživljati tistega duha in tiste ideje, ki so nas pred 40 leti povezale v vseslovensko narodno vojsko — naše junaško domobranstvo. Bodimo ponosni na domobranstvo, saj je bilo vedno zmagovito; domobranci so, zgodovinsko dokazano, prvoborci na svetu proti azijskemu suženjstvu. Ne pozabimo nikdar vsenarnodnega značaja našega domobranstva. Naše načelo naj bo: združevati in ne razdirati!

Vedno moramo braniti svoje in ohranjati organizaciji vsenarnodni značaj. Temelj, na katerega moramo graditi vse naše delo, je naše slovensko domobranstvo in od te osnove ne moremo in ne bomo nikdar odstopili. To so bile tudi ideje, katere sem povedal predsedniku Vestnikove organizacije, ko sem spontano naletel nanj ob priliki naše letne proslave na Orlovem vrhu.

Dragi soborci, naša borba se bije dalje in ta borba je borba duha tistega, ki je bilo vodilo naše vdanosti do rodne zemlje. To borbo moramo in jo bomo nadaljevali in zapustili bomo zanamcem resnično sliko dogodkov, ki

so se odigrali v letih našega največjega trpljenja.

Ideja naših padlih in pobitih in njihova končna žrtev je tako velika, da bo nujno nekoč obrodila sad in vrnila narodu orožano svobodo: **Zato: naprej, slovenski domobran, da velik naš bo dan!**

Bog — Narod — Domovina!

Situacijsko poročilo

(Poročilo tajnika na 27. rednem občnem zboru.)

V preteklem letu ni bilo spremembe v organizaciji, kar je razumljivo, ko imamo danes že 27. občni zbor. Ako pomislimo, da je stara Jugoslavija obstojala 23 let, dočim smo danes zbrani na 27. letnem občnem zboru, ki je obenem tudi 40. obletnica ustanovitve slovenskega domobranstva, potem moramo priznati, da je domobrantsvo bila sila, ki še po 38 letih pokola živi in nas povezuje po vsem svetu.

Razumljivo je, da smo po tolikih letih, oziroma desetletjih, postali utrujeni. Naveličani smo se konfrontacije s komunisti; z ORovci; s tistimi, ki jih je danes sram njihove preteklosti in njihovih položajev v domobranstvu, da tako nimajo problemov, ko se vozijo na obiske v Slovenijo in na Jadransko morje, kjer je oblastnikom in njihovim trubadurjem domobranstvo še vedno hud nasprotnik. Naveličali smo se ugovarjati tistim, ki ne morejo pozabiti, da smo s prehodom Ljubelja in po Vetrinjski tragediji začeli misliti s svojo glavo. Vsekakor bi bil že čas, da bi tudi oni to spoznali. Zakaj, če bi bili mi le malo realisti, bi z lahkoto izboljšali ves položaj, samo treba bi bilo jasno in odločno povedati: „Vsako sodelovanje ima svoje pogoje in vsi pogoji imajo svoje finance; kdor pa financira, tudi dirigira. Potem bi začeli prakticirati tisto, kar govorijo.“

Vsako sodelovanje nujno zahteva svoj red. Ali res ni mogoče organizirati prireditve tako, da niso na isti dan, kot je recimo domobranski banket, ki je samo enkrat v letu, in podobno?

In ko govorimo o sodelovanju, oziroma govorijo o sodelovanju, če so res iskreni, je pogoj zelo preprost: Na Orlovem vrhu Slovenske pristave je največji domobranski spomenik. Zakaj nimajo tam svoje Spominske proslave? Nikjer ni rečeno, da mora biti isti dan kot je naša. Zakaj ne na Slovenskem Orlovem vrhu, temveč pri Italijanskih nunah na Chardone Rd.?

Za komuniste v domovini smo mi „fašisti“. Za naše ekstremiste smo komunisti. Mi pa smo, kar smo vedno bili: **SLOVENSKI DOMOBRANCI!**

Kaj je torej naš cilj? Kaj bomo po 40 letih mogli še ustvariti, ko se naše vrste redčijo in življenje zahteva svoje? Lahko je delati načrte, ki so upanje. Biti pa moramo tudi realisti, kaj je mogoče ustvariti, ali bolje rečeno: kako dolgo bomo še kot organizacija obstojali? To pa je odvisno od nas vseh.

Mi vsi se zavedamo, da je težko pisati, morda še težje odgovarjati. Smo realisti in ne pričakujemo veliko. Vendar bi bilo lepo, če bi vsaj od časa do časa prejeli kako novico in podobno. Vsekakor pa se moram zahva-

liti soboreu Hinku Zupančiču za redno pošiljanje zapisnika seje društva v Clevelandu, kakor tudi za zapisnik in poročila, ki jih redno pošilja soborec ing. Matičič iz Argentine, kateri je duša našega glasila. Brez njega in nje govih sodelavcev bi izdajanje glasila „Tabor“ bilo nemogoče.

Revija „Tabor“ ima trenutno dovolj gradiva za objavo. Zelo pa so zaželeni novi članki, spomini, društvene novice itd. Revija „Tabor“ ni samo naše glasilo, je tudi lastnina nas vseh. Da revija more izhajati in nima finančnih problemov, gre zasluga izdajateljem v Argentini in vsem zastopnikom „Tabora“, ki v večini slučajev osebno nosijo izdatke razpošiljanja in, kar je še težje, skušajo pobrati naročnino, ki jo v veliko slučajih krijejo sami. Dokler bomo imeli ali vsaj obdržali sedanje zastopnike, tako dolgo bo revija živela. Bojim pa se, da ob izgubi zastopnika ne bo mogoče dobiti nadomestila.

Vsem, ki kakorkoli sodelujete z našim glasilom „Tabor“, vsem sodelavcem, članom in prijateljem iskrena hvala.

Poročilo tiskovno-zgodovinskega referenta

(Za 27. redni letni občni zbor ZDSPB Tabor)

Kot tiskovno-zgodovinski referent sem bil tudi letos bolj na papirju kot pa pri delu. Napisal sem nekaj člankov v Tabor, več v Slovensko državo, ker sem bližji, obenem pa sem skušal pridobiti k pisanju še koga drugega, a pri tem nisem imel veliko uspeha. Kljub temu ne smemo vreči puške v koruzo, ker je list kljub raznim pomanjkljivostim za mnoge še vedno edina vez, ki nas druži. Tudi je velik trn v peti slovenskim komunistom, ker se v nas vedno huje zaletavajo. Tudi smo lahko opazili, da nas v mnogih primerih citirajo dobesedno (seveda po svoje prikrojeno), zato bo nekaj resnice tudi po teh kanalih prišlo na dan za tiste, ki resnico iščejo.

List finančno dobro stoji, kot bomo gotovo slišali iz konzorcijskega poročila. Tiska se v 800 izvodih in tako bo tudi naprej. Snovi od časa do časa malo primanjkuje; zahvala za to gre večini od nas; kar pa je, je vredno branje. Če bo zanaprej več dopisnikov, bo list gotovo bolj pester in zanimiv.

Poleg glasila bi rad poudaril nujnost, da Tabor kot organizacija začnemo ne samo misliti, ampak resno delati za pisanje celotne, objektivne, dokumentalne knjige o komunistični revoluciji v Sloveniji. Knjiga mora biti pisana v angleščini in španščini.

Vsekakor je to predmet nujne in podrobne debate.

Za konec samo še tole: mnenja sem, da bo delo tiskovno-zgodovinskega referenta veliko lažje in bolj uspešno, če bo ta v Argentini, kjer se list tiska.

Pozdrav vsem sodelavcem in bralcem naše revije, ki opravlja tako veliko delo.

RESOLUCIJA

Občni zbor TABOR — ZDSPB v Hamiltonu, Ontario, Canada, dne 17. septembra 1983, ugotavlja:

1. sodni procesi in preiskave, ki jih je začela komunistična oblast v Sloveniji proti nekdanjim pripadnikom Slovenskega domobranstva, so predvsem izraz njihovih prizadevanj, da odvrnejo pozornost slovenskih ljudi od katastrofalnega gospodarskega položaja v državi;

2. sklicevanje na mednarodne zakone predstavlja višek hinvastva s strani komunističnih oblastnikov, ki so v poletju 1945 proti vsem mednarodnim, humanitarnim in božjim zakonom pomorili vsaj 11 tisoč naših soborcev in si tega zločina še danes ne upajo priznati;

3. sklicevanje na zakone takozvane SFR Jugoslavije in uporabljanje teh zakonov v preiskavah in procesih o „prestopkih“, ki naj bi bili zagrešeni, še predno so ti zakoni sploh stopili v veljavo, je nesprejemljivo in nesmiselno;

4. v kolikor je potreben kakršenkoli zagovor, smatramo, da je najboljša obramba v napadu in zato naročamo novemu Glavnemu odboru TABOR-a DSPB, da preuči možnost neke široko zasnovane proti-akcije.

5. Občni zbor poziva vse demokratično misleče Slovence v svetu, da ta naša prizadevanja podpro in omogočijo njihov uspeh.

Hamilton, 17. september 1983.

NAŠI MRTVI

† Izidor Cergol

Po avstralskih „Mislih“ smo izvedeli, da je 11. aprila 1983 preminul v Wentworth Falls, N. S. W., Australia, gospod Izidor Cergol.

Pokojnik je bil rojen pred 68. leti v vasi Beke pri Trstu. Mladost je preživel v Celju, odkoder je leta 1941 odšel v Srbijo, kjer je kot odločen protikomunist stopil v oddelek Srbskih prostovoljcev. Leta 1944 je prišel v Ljubljano ter prevzel vodstvo propagandnega oddelka pokrajinske uprave generala Leona Rupnika.

Preko Koroške in Italije je po vojni emigriral v Avstralijo, kjer zapušča poročeno hčerko. Bil je naročnik „Tabora“. Naj mu bo lahka avstralska zemlja!

✠ Irena Prelog

V nedeljo 20. novembra 1983. leta je po hudem trpljenju umrla v Buenos Airesu gospodična Irena Prelog, hčerka člana konzorcija „Tabora“, gospoda Miloša Preloga.

Pokojnica zapušča poleg staršev, še pet bratov in sester. Pokopana je bila naslednjega dne s pogrebno sv. mašo na pokopališču v Olivosu.

Številni pogrebci, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, so dokaz njene priljubljenosti med vsemi, ki so jo poznali.

Hudo prizadetim staršem, bratom in sestram ter ostalim sorodnikom naše sožalje, pokojni Ireni pa večni mir in pokoj.

Konzorcij „Tabora“

✠ Lado Levar

Po težki — neozdravljivi bolezni je umrl v bolnišnici Haedo — Buenos Aires 26. novembra 1983 Lado Levar. Pokojni je zadnja leta preživel v Rožmanovem zavetišču, kje je bil tudi na mrtvaškem odru in je bil od tu pokopan 28. novembra 1983 na pokopališču „Villegas“ — San Justo. Pogrebne obrede je za pokojnim izvršil dr. Alojzij Starc. Levar se je rodil l. 1927 na Notranjskem v Dolenjem jezeru pri Cerknici.

Naj mu bo lahka argentinska zemlja!

IZ PISEM

Oktober 1983

Dragi Savo!

K Tvojemu imenovanju iz Tucsona tudi jaz z veseljem ploskam. Prav je, da se te kdo spomni in te odlikuje. Sicer bi te morali mi Slovenci tukaj v emigraciji, ker si vedno bil garač, si vedno skušal biti v oporo nam, posebno še z obiskovanjem bolnikov in seveda tudi z vsem drugim delom skozi vsa leta, kar je ogromno!

Torej še enkrat ti čestitam k Tvojemu doktoratu!

Tebe in Tvoje lepo pozdravljam

S. S.

13. november 1983

Dragi g. Matičič!

V „Taboru“ štev. 9-10 1983 je bil lep članek in čestitke k Vašemu doktoratu, h kateremu se pridružujem in isto moja družina. To lepo priznanje ste res zaslužili in je zelo zanimivo, da je prišlo iz Združenih držav. Bog daj, da bi dočakali še dan, da bi Vam to čast podarila še ljubljanska univerza.

, Z Vami vred smo vsi ponosni na ta dogodek, zlasti še, če pomislimo, da

so Vas počastili v Ameriki. V tem je res zanimivo, da je Vaše delo kot odličnega protikomunista nagrajeno.

Bog Vas živi, g. doktor!

Fl. S.

Dragi sobratje in sestre!

Slovenci iz Clevelanda imamo lepe spomine na letošnje leto; zlasti se spominjamo dnevov, ko sta bila med nami iz Argentine na obisku dr. Stanko Kociper in Vencelj Dolenc. Bila sta med nami, ko smo imeli na naši Slovenski pristavi na Orlovem vrhu spominski dan 40-letnice našega domobranstva. Dr. Stanko Kociper je imel lep govor o naših domobrancih, ki še vedno živijo med nami. To je bil za nas poseben užitek, poslušati njegove res izklesane besede. Prišel bo čas, ko bodo naši pobiti domobranci dobili v zgodovini mesto, ki jim pripada.

Želim vsem bralcem Tabora in vsem Slovencem, ki so razkropljeni po celem svetu, vesele božične praznike ter obilo sreče in božjega blagoslova v letu 1984.

Jože Vrtačnik

Darovali so (od 1. 10. 1983. do 15. 12. 1983.):

Za zavetišče:

	Šta		
Malovrh Albert	200.—	Stante Stanko	300.—
Miklič Jože	300.—	Filipič Marjan	100.—
Seršen Jure	68.—	Eiletz Marjan	200.—
Tomaževič Francka	50.—	Dr. Dobovšek Jože	100.—
Hribar Zdenko	500.—	Puhek Jurij	200.—
Kastelic Anton	100.—	N. N., Ramos Mejía	4.662.—
Kopač Mirko	300.—	N. N., Ramos Mejía	5.000.—
Tomaževič Lovro	50.—	Starič Ivan	100.—
N. N., Capital	50.—	Durič Franc	100.—
Halozan Vera	50.—	Tomaževič Lovro - Franc .	100.—
Miklič Jože	300.—	Krenner Julija	68.—
Urbančič Bogo	100.—	Bečaj Vili	100.—
Tekavec Ciril	100.—	Urbančič Valentin	100.—
Križ Milan	20.—	Zakrajšek Jože	100.—
N. N., Moron	100.—	Zakrajšek Lojze	200.—
Botul Stanko	50.—	Bučar Ciril	100.—
Intihar Matko	50.—	Mustar Stane	100.—
štefe Valentin	200.—	Juvančič Milan	100.—
Jeriha Marjan	100.—	N. N., Ramos Mejía	200.—
štefe Jernej	200.—	Mustar Stane	68.—
		Simčič — družina	1.000.—
		Puhek Ivanka	100.—

Rev. Guštin Jože cerkvena nabirka pri maši 6. 11. 83	130.40
Izkupiček pri kosilu v Zavetišču 6. 11. 1983	310.—
Rev. Guštin Jože cerkv. nabirka pri sv. mai 11. 12. 83	146.80
Izkupiček pri kosilu v Zavetišču 11. 12. 1983	1.161.—
TOMBOLA Zavetišča Dr. Gr. Rožmana 27. 11. 1983	44.515.—
V spomin na <i>pok. očeta</i> :	
Bujas — družina	30.—
V sp. na pok. <i>Janeza Špeha</i> :	
Rovan Anton	50.—
V sp. na pok. <i>Pavlo Hucin</i> :	
Rovan Anton	50.—
V spomin na <i>pok. Starše</i> :	
Buda Stane — Cotič Anica	100.—
V sp. na pok. <i>Alb. Kregarja</i> :	
Kessler Ema	50.—
Ob <i>90-letnici g. Karoline Frančič</i> :	
Kessler Ema	50.—
V sp. na pok. <i>Irene Prelog</i> :	
Dimnik Dušan	1.000.—
Tomažević Franc	100.—
V sp. na pok. <i>Pavlo Pustorh in sina Marjanu</i> :	
Likozar — družina	50.—
V spomin na <i>umrle člane Zavetišča</i> :	
Štefanič Jože	50.—
Ob <i>9. obletnici smrti moža</i> :	
Košir — Erjavec Ida	200.—
V sp. na pok. <i>Minko Telič</i> :	
Zbirka Villa Bosch	200.—
V spomin na pok. <i>bratranca Viktorja umrlega v Trstu</i> :	
Fajfar J.	10.—
V spomin na pok. <i>brata umrlega v domovini</i> :	
Šproc Berta	140.—
(v dol.)	
Hren France	20.—

Tiskovni sklad Tabor:

	Ša
Steiner Mihaela	30.—
Langus Milan	30.—
Avguštin Tone	10.—
Lavrih Ivan	20.—
Tekavec Ciril	10.—
Mehle Ivan	30.—
Opeka Jože	20.—
N. N., Olivos	20.—
Dolčič Feliks	50.—
(v dol.)	
Cerar Jože, Hamilton	20.—
Vescl Stephan	8.—
Medved Ana	10.—
Erdani Miro	3.—
Hren France	10.—
Stepec Slavko	10.—
Zajec Karel	8.—
N. N., Cleveland	8.—

Socialni sklad Tabor:

	(v dol.)
Kuk Avguštin	20.—
Dejak Alojz	38.—
Ferkul Anton	7.—
Slapničar Martin	8.—
Koščak Franc	20.—
Kckel Anica	40.—
Platnar Alojz	8.—
Zrimšek Franc	3.—
Klemenčič Stane (Trenton)	30.—
Trček Ivan	10.—
Škerlj Franc	10.—
Košir Franc	10.—
Medved Ivo (Batawa)	15.—
Medved Vencelj	10.—
Gospodarič Albin	10.—
Boh Alojzija (Lethbridge)	12.—
Hren France	10.—
N. N., Cleveland	20.—

Blatnik Viktor	10.—
Mavsar Franc — Ivanka .	20.—
Dejak John	20.—
Jarem Lojze	10.—
Zelenik Jože	10.—
Tavčar Ignac	10.—
Gaber Anton	100.—
Horvat Franc, Montreal ..	8.—
Koritnik Francka	8.—
Kukovica Jože	8.—
Petkovšek Vinko	8.—
Poljanec Jože	13.—
Rupnik Ivan	8.—
Rabzelj Ivan	8.—
Stibernik Tone	8.—
Starič Lojze	18.—
Cerar Jože	80.—

Za spominsko ploščo na Orlovem vrhu:

(v dol.)

Zupančič Hinko	50.—
Zupančič Tone	50.—
Strle Frank	200.—

V podporo društva:

Zajec Milan	100.—
Zupančič Hinko	50.—
Več darovalcev iz Kanade .	470.—
Hočevar Matevž	100.—
Dejak France	50.—
Pečrič Lojze	100.—
Ihren France	25.—

V S E B I N A

Los derechos humanos para todos!	1
Človekove pravice za vse!	2
Zadnji poskus	2
Dogodki 3. maja 1945 v Novem mestu (Dr. M. Virnik)	12
Ne morejo pozabiti starih trikov	15
Naši možje	17
Inž. France Grum — predsednik Zveze Borcev TABOR — na obisku borcev v Argentini	18
Po sledovih laži (J. Cerar)	19
27. občni zbor Slovenskih protikomunističnih borcev TABOR	25
Naši mrtvi	30
Iz pisem	31
Darovali so	32

